

tvarivanja barem načelnog dogovora o kriterijima određivanja prvenstva u sređivanju i obradi gradiva, ali naravno uz napomenu da spomenuta neriješena pitanja osobito otežavaju sve veća financijska ograničenja državnih proračuna (osoblje, spremišni prostor, projekti), zbog čega bi se obostrana očekivanja od strane arhivista i povjesničara trebala pokušati svesti u neke prihvatljive, realne okvire.

U ovom su broju objavljeni i prilozi o 21. danu Zemaljskog arhiva Mecklenburg-Vorpommerna u Neubrandenburgu (Matthia Manke, *21. Landesarchivtag Mecklenburg-Vorpommern 2011 in Neubrandenburg*) i 18. danu arhiva pokrajine Saske u Görlitzu (Kirstin Dresse, Benny Dressel, *18. Sächsische Archivtag vom 24. bis 26. Jun 2011 in Görlitz*), dok je Zemaljski arhiv Mecklenburg-Vorpommern kao okvirnu temu izabrao „Nacionalsocijalizam i neposredno poraće“ (*NS- und unmittelbare Nachkriegszeit*) na tragu 75. njemačkog dana arhiva održanog u Stuttgartu u rujnu 2005. (vidjeti *Der Archivar*, god. 59, br. 1, Düsseldorf 2006); u Saskoj se u skladu sa središnjom temom ovog broja časopisa raspravljalo o razlikama u očekivanjima korisnika arhivskoga gradiva te ustanova koje ga pohranjuju i to s obzirom na konkretne tehničke uvjete i mogućnosti njegovog korištenja na temelju usporedbe s praksom arhiva iz Rusije, Švedske i Nizozemske (ograničenje količine dopremljenoga gradiva na uvid pojedinom istraživaču, duljina radnog vremena čitaonica, mogućnost besplatne izrade preslika te pojačan rad na digitalizaciji i internetskom pristupu gradivu).

Danijela Marjanić

Archival Science, International Journal on Recorded Information, **11**, 1-4 (2011)

U prvom dvobroju časopisa *Archival Science* iz **2011. godine** objavljeno je osam članaka posvećenih razmatranju pitanja odnosa arhiva i etike stvaranja memorije društva. Gostujući urednik dvobroja je David A. Wallace, profesor na Sveučilištu u Michiganu, School of Information, gdje predaje specijalističke kolegije iz područja arhivistike i spisovodstva.

U uvodnom članku pod naslovom *Introduction: memory ethics - or the presence of the past in the present* (Uvod: etika memorije - ili prisutnost prošlosti u sadašnjosti), David A. Wallace, polazeći s aspekta društvenih borbi i previranja oko tumačenja događaja iz prošlosti, raspravlja o ulozi i doprinosima arhivskih ustanova i arhivista stvaranju sustava društvene memorije. Autor predstavlja iskustva i zaključke s konferencije *Interdisciplinary Perspectives on Archives and the Ethics of Memory Construction* (Interdisciplinarni pogledi na arhive i etiku stvaranja društvene memorije), održane u svibnju 2008. godine, u organizaciji *School of Information* i *Labadie Collection* na Sveučilištu u Michiganu. Vrednujući članke objavljene u ovom dvobroju, ističe kako je riječ o analizi pojedinačnih slučajeva iz različitih političkih, kulturnih i povijesnih tradicija, koji, međutim, zajednički ukazuju na potrebu samovrednovanja i preispitivanja uloge i postupaka arhivskih ustanova i arhivista u stvaranju društvene memorije u kontekstu složenog i isprepletenoga globalnog okruženja.

Gudmund Valderhaug, profesor na Odsjeku za novinarstvo, knjižničarstvo i informacijske znanosti Sveučilišta u Oslu, u članku pod naslovom *Memory, justice and public record* (Memorija, pravda i javni dokument), ulogu arhiva u stvaranju druš-

tvne memorije analizira na primjeru postupanja s 10.000 „ratne djece“, rođene u Norveškoj tijekom Drugog svjetskog rata kao rezultat provođenja nacističkog programa *Lebensborn*. Autor pokazuje kako je tijekom kasnih 1980-ih, s pojavom javnih optužbi o zlostavljanju i mučenju, pitanje „ratne djece“ postalo središtem javne rasprave. Potaknuto javnom raspravom, Norveško istraživačko vijeće (*Norwegian Research Council*) je 1998. godine pokrenulo istraživački projekt čiji su rezultati pokazali kako su u razdoblju 1945-1955. djeca bila podvrgnuta zlostavljanju te su im nezakonito kršena neka od osnovnih ljudskih prava. Godine 2006. norveški je Parlament odobrio poseban sustav odšteta za „ratnu djecu“, u kojem je iznos naknade ovisio o dokumentaciji koju je svaki pojedinac mogao priložiti kao dokaz. U navedenom kontekstu, autor istražuje na koji su način i u kojoj mjeri društvena memorija i arhivsko gradivo utjecali na definiranje „ratne djece“ kao društvene skupine, razloge slabe dokumentiranosti pojedinačnih života „ratne djece“ u javnim dokumentima, te razloge privilegiranja isključivo javnih dokumenata kao dokaza prilikom podnošenja odštetnih zahtjeva. Zaključno, autor raspravlja o ulozi arhivista kao posrednika između dokumenata i pojedinaca koji traže pravdu, te mogućim postupcima arhivista kao odgovorima na takve zahtjeve.

U članku pod naslovom „*No longer a silent victim of history*“: *repurposing the documents of Japanese American internment* („Ne više tiha žrtva povijesti“: reinterpretacija dokumenata o internaciji američkih državljana japanskog podrijetla), Emiko Hastings sa Sveučilišta u Michiganu, na primjeru arhivskoga gradiva nastalog tijekom internacije američkih državljana japanskog podrijetla u logorima tijekom Drugog svjetskog rata, ukazuje na različitost značenja i korištenja arhivskoga gradiva ovisno o povijesnim okolnostima. Zaključuje kako su dokumenti, izvorno nastali i korišteni u svrhu kontrole nad stanovništvom japanskog podrijetla, nakon rata omogućili dokazivanje nepravde, kršenja ljudskih prava, te ostvarivanje odšteta za internirano stanovništvo. Temeljem ovog konkretnog primjera, autorica zaključuje kako prepoznavanje uloge i upotrebe dokumenata u svrhu društvene kontrole i ostvarivanja pravde, može pridonijeti boljem razumijevanju uloge arhivista u društvima. Ističe kako su dugoročnom zaštitom i čuvanjem dokumenata o internaciji američkih državljana japanskog podrijetla, arhivisti omogućili njihovu reinterpretaciju i reviziju s ciljem preoblikovanja kolektivne memorije o internaciji i ostvarivanja socijalne pravde za zajednice japanskog podrijetla u SAD-u.

Maurice B. Wheeler, profesor na Sveučilištu Sjeverni Teksas, u članku pod naslovom *Politics and race in American historical popular music: contextualized access and minstrel music archives* (Politika i rase u američkoj povijesnoj popularnoj glazbi: kontekstualizirani pristup i arhivi minstrel glazbe), analizira suvremene rasne odnose u SAD-u. Temelj analize su zbirke crnačke *minstrel* glazbe iz 19. stoljeća, dostupne *on-line* u obliku digitalnih zbirki. Autor ističe kako su navedene zbirke jedinstven i vrijedan temelj za rekonstrukciju političkih i društvenih okolnosti koje su vodile do stvaranja svakodnevno prihvaćenih stavova, oblika ponašanja i zakonodavstva vezanog uz Afroamerikance. Autor smatra kako temeljito istraživanje i analiza navedenih glazbenih zbirki omogućava bolje razumijevanje suvremenih rasnih odnosa u SAD-u. U tom kontekstu, autor ukazuje na odgovornost arhivista za osiguravanje dugoročne zaštite i čuvanja navedenih zbirki kao jedne iz skupine izvora za istraživanje rasizma. Zaključuje kako se realizacija iste zadaće temelji na pretpostavci da su stručnjaci koji rade na zaštiti nacionalne kulturne i povijesne baštine, posvećeni osiguravanju pot-

punog i otvorenog pristupa, jednostavne dostupnosti, objektivnosti u prezentaciji te odgovarajućoj stručnoj obradi potencijalno osjetljivog i društveno kontroverznoga gradiva.

Victor Rosenberg, profesor na Sveučilištu u Michiganu, u članku pod naslovom *The power of a family archive* (Snaga obiteljskog arhiva), na primjeru osobne ostavštine pisama i dokumenata svojeg oca Alfreda Rosenberga, ukazuje na značaj obiteljskih arhiva za istraživanje obiteljskih, međuljudskih i širih društvenih odnosa. S ciljem trajne zaštite, stručne obrade te šire dostupnosti istraživačima i javnosti, navedena je zbirka donirana Sveučilištu u Michiganu. Autor detaljnije analizira 110 pisama i razglednica koje su njegovu ocu pisali braća, roditelji i drugi rođaci u razdoblju 1938-1946, a koja dokumentiraju iskustva njemačke židovske obitelji tijekom Holokausta. Autor nastoji pokazati kako obiteljski arhivi nisu potencijalni izvor samo istraživačima povijesti razdoblja na koje se odnose, već omogućavaju ponovno ujedinjenje obitelji razorenih tijekom Holokausta. Zaključno, iz perspektive uloge arhivskoga gradiva u stvaranju društvene memorije, ističe kako ovakve zbirke dokumenata, kroz tradicionalne i nove mehanizme dostupnosti i širenja, trebaju utjecati na pojedince i vlade, podsjećajući ih na cijenu rata i genocida.

U članku pod naslovom *Toward an understanding of archives as a feature of collective memory* (Prema razumijevanju uloge arhiva u stvaranju kolektivnog sjećanja), Anthea Josias, stipendistica Zaklade Fulbright i doktorandica na Sveučilištu u Michiganu, analizira ulogu i utjecaj arhiva u stvaranju kolektivne memorije društva u kontekstu društvenih i političkih odnosa u Južnoafričkoj Republici nakon ukidanja apartheida početkom 1990-ih godina. Autorica ukazuje na proces demokratizacije i transformacije južnoafričkog društva početkom 1990-ih, koji se odrazio i na arhive i druge kulturne institucije. Predstavljeni su rezultati više istraživačkih projekata započelih i provedenih tijekom posljednja dva desetljeća od strane arhivskih i drugih baštinskih ustanova (*National Archives, Robben Island Museum, Freedom Park, District Six Museum, Constitution Hill Heritage Project, Nelson Mandela Centre of Memory and Dialogue*) te Vlade Južnoafričke Republike (projekt *South African Democracy Education Trust-SADDET*), koji, kako tvrdi autorica, nemaju samo ulogu u stvaranju kolektivnog sjećanja, već imaju šire društveno značenje, surađujući sa zajednicama kroz usmenu povijest i druge oblike dijaloga. Kroz javne programe, povezuju pojedince i zajednice putem raznovrsnih dokaza društvene memorije, poput dokumenata, fotografija, audiovizualnih snimki, umjetničkih djela, lokacija i sl. Zaključno, autorica problematizira prijepore između pisanih i usmenih izvora te njihov utjecaj na razvoj kolektivne društvene memorije.

Tematski srodnu problematiku obrađuje i Verne Harris, voditelj Memorijalnog programa (*Memory Programme*) u *Nelson Mandela Centre of Memory and Dialogue* pri Zakladi Nelson Mandela (*Nelson Mandela Foundation*), u članku pod naslovom *Jacques Derrida meets Nelson Mandela: archival ethics and the endgame* (Jacques Derrida susreće Nelsona Mandelu: arhivistička etika i završetak igre). Autor analizira sintagmu „arhivi za pravdu“, kao osnovno obilježje rada južnoafričkih arhiva tijekom 1990-ih godina, nakon ukidanja apartheida i početka procesa demokratizacije društva u Južnoafričkoj Republici. Ukazuje na transformaciju južnoafričkog nacionalnog sustava arhivske službe ustrojenog tijekom apartheida, usvajanjem i implementacijom nove politike i zakonodavnog okvira. Ističe kako je uz koncept „arhivi za pravdu“ koji

je obilježio rad arhiva krajem 1980-ih i tijekom 1990-ih, južnoafričkim arhivima potrebna nova vizija koja će omogućiti stvaranje kontinuiteta s prošlošću i otvoriti put u budućnost. Metaforički, pozivajući se na susret Jacquesa Derride i Nelsona Mandele u Johannesburgu 1998. godine, ističe kako je potreban njihov novi susret, susret dviju arhivističkih tradicija - „arhiva za pravdu“ i postkustodijalnih arhiva. Analizirajući u završnom dijelu članka pitanja nasljeđa Nelsona Mandele, zaključuje kako ono nije nešto što treba zaštititi i čuvati, već nešto što treba izgraditi.

U posljednjem članku ovoga dvobroja pod naslovom *Understanding the 9/11 Commission archive: control, access, and the politics of manipulation* (Razumijevanje arhivske Komisije za napade 11. rujna: kontrola, pristup i politika manipulacije), David A. Wallace i Lance Stuchell, arhivist u *Henry Ford's Benson Ford Research Center*, analiziraju raznovrsna pitanja vezana uz rad Nacionalne komisije za teroristički napad na SAD (*National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States*), poznatije pod nazivom Komisija za napade 11. rujna (*9/11 Commission*). Po izradi završnog izvješća i prestanka s radom Komisije u kolovozu 2004. godine, cjelokupna dokumentacija nastala i prikupljena njezinim radom predana je Nacionalnom arhivu SAD-a (*US National Archives and Records Administration /NARA/*). Na primjeru iskustava u radu Komisije na prikupljanju i ostvarivanju uvida u dokumente vezane uz događaje 11. rujna, a koji su u posjedu različitih federalnih i drugih vladinih tijela, autori problematiziraju pitanja političke kontrole i utjecaja na definiranje prava pristupa arhivskom gradivu.

Drugi dvobroj časopisa *Archival Science* iz **2011. godine** specijalno je izdanje posvećeno izlaganjima s međunarodne arhivističke konferencije *Questions of trust? Archives, records and identities* (Pitanja povjerenja? Arhivi, dokumenti i identiteti), održane na Wolfson Collegeu u Oxfordu, 5. i 6. srpnja 2010. godine. Konferencija je održana u organizaciji *UK and Ireland Forum for Archives and Records Management Education and Research* (FARMER) i *Network of Archival Educators and Trainers* (NAET), te uz potporu *International Council on Archives, Section on Archival Education and Training* (ICA-SAE).

U uvodniku pod naslovom *Questions of trust (and distrust)* (Pitanja povjerenja /i nepovjerenja/), gostujući urednici Andrew Flinn i Elizabeth Shepherd s University Collegea u Londonu, prezentiraju osnovna iskustva i zaključke s konferencije te donose osvrt na trinaest izlaganja održanih na konferenciji i objavljenih u ovom dvobroju. Ukazuju na problematiku odnosa arhivista i spisovodstvenih službenika prema pojmovima vjerodostojnosti i identiteta u kontekstu informacijskog i digitalnog okruženja.

Prvi je članak Heather MacNeil, profesorice na Sveučilištu u Torontu, pod naslovom *Trust and professional identity: narratives, counter-narratives and lingering ambiguities* (Povjerenje i profesionalni identitet: pripovijetke, protupripovijetke i preostale višeznačnosti). Autorica polazi od tradicionalno prihvaćenih identiteta arhivista kao vjerodostojnih čuvara memorije i arhivskih ustanova kao vjerodostojnih repozitorija, te ih preispituje u kontekstu digitalnog okruženja. Osnovna je tvrdnja kako su nove informacijske i komunikacijske tehnologije te promjena razmišljanja unutar i izvan područja rada arhiva, izazov za arhivsku službu i nameću potrebu transformacije arhivističkog razumijevanja odnosa između povjerenja i profesionalnog identi-

teta. Posebni je naglasak na digitalizaciji te pitanju odnosa između arhivskih ustanova i korisnika u kontekstu odnosa između izvornika i reprodukcija gradiva nastalih u projektima masovne digitalizacije. Autorica razmatra pitanja vrsta i opsega informacija što ih arhivske ustanove osiguravaju korisnicima putem digitalnih snimaka te pitanja vjerodostojnosti digitalnih preslika u odnosu na njihove izvornike. U navedenim okvirima zaključno ukazuje na potrebu preispitivanja odnosa između identiteta, vjerodostojnosti i arhiva te tradicionalno prihvaćenih arhivističkih načela.

Anne Gilliland, profesorica na Sveučilištu California, Los Angeles (UCLA) u članku pod naslovom *Neutrality, social justice and the obligations of archival education and educators in the twenty-first century* (Neutralnost, socijalna pravda i obveze arhivskog obrazovanja i nastavnika u dvadeset i prvom stoljeću), razmatra zastupljenost pitanja neutralnosti arhiva i njihove uloge u ostvarivanju socijalne pravde u arhivističkim nastavnim planovima i programima. Autorica prenosi konkretna iskustva iz rada na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta California (UCLA). Ukazuje na potrebu prihvaćanja pedagoških pristupa u arhivističkim obrazovnim programima u svrhu poticanja studenata, kao budućih stručnjaka i profesora, da se etičkim i drugim pitanjima unutar okvira socijalne pravde bave kritički i sustavno, na način koji podupire povjerenje javnosti u arhive i arhivsku struku.

U članku pod naslovom *Distrust in the archive: reconciling records* (Nepovjerenje u arhiv: pomirbeni dokumenti), Sue McKemmish, Shannon Faulkhead i Lynette Russell sa Sveučilišta Monash u Australiji, istražuju ulogu arhiva u stvaranju i promociji identiteta australskog domorodačkog stanovništva. Prezentirani su rezultati projekta *Trust and Technology: Building Archival Systems for Indigenous Oral Memory* (Povjerenje i tehnologija: izgradnja arhivskih sustava za domorodačku usmenu memoriju), financiranog od strane *Australian Research Council* (Australско istraživačko vijeće), te rezultati doktorskog istraživanja Shannon Faulkhead vezani uz pisane i usmene izvore Koorie naroda koji živi u Victoriji, na jugoistoku Australije. Temeljem navedenih iskustava, ukazuje se na potrebu redefiniranja političkog, pravnog i stručnog pristupa u svrhu zaštite identiteta i baštine domorodačkih zajednica. Iz perspektive arhivske službe, ukazuje se na potrebu razumijevanja domorodačkih zajednica i razvijanje arhivske teorije i prakse što će omogućiti trajnu zaštitu, vrednovanje, stručnu obradu i opis te dostupnost cjelokupnog korpusa znanja i memorije domorodačkih zajednica, uključujući kako pisano, tako i usmeno gradivo.

Hannah Little, arhivistica u *Glasgow Women's Library*, u članku pod naslovom *Identifying the genealogical self* (Genealoško samoidentificiranje), istražuje povezanost arhiva i identiteta u kontekstu genealoških istraživanja. Autorica obrađuje dva konkretna primjera korištenja arhivskoga gradiva u svrhu genealoških istraživanja: knjigu *Roots Alexa Haleya* iz 1976. godine, te televizijsku emisiju *Who Do You Think You Are?* iz 2004. godine. Ukazuje na utjecaj navedenih primjera na popularizaciju arhiva i povećanje posjećenosti i broja korisnika, te zaključno naglašava ulogu arhiva u pronalaženju i izgradnji pojedinačnih identiteta.

Dara M. Price i Johanna J. Smith, arhivistice u *Library and Archives Canada*, u članku pod naslovom *The trust continuum in the information age: a Canadian perspective* (Kontinuum povjerenja u informacijskom dobu: kanadska perspektiva), analiziraju pitanja povjerenja i vjerodostojnosti arhivskoga gradiva između stvaratelja,

arhiva i korisnika u kontekstu informacijskog okruženja. Uvodno se preispituju odnosi između kanadskih arhivskih ustanova i kanadskog društva u cjelini. Unutar navedenog okvira razmatraju se pitanja povjerenja stvaratelja gradiva prema arhivima glede upravljanja njihovim digitalnim informacijskim resursima. Temelj rasprave su konkretna iskustva stečena prilikom osmišljavanja i implementacije digitalnog repozitorija *Trusted Digital Repository* (TDR) u njihovoj ustanovi, temeljenog na modelu otvorenog arhivskog informacijskog sustava (*Open Archival Information Systems Reference Model*, OAIS 2002).

Anneli Sundqvist, profesorica na *Mid Sweden University*, autorica je članka *Documentation practices and recordkeeping: a matter of trust or distrust?* (Dokumentacijski postupci i čuvanje dokumenata: stvar povjerenja ili nepovjerenja?). Autorica raspravlja o konceptima povjerenja i vjerodostojnosti iz perspektive dokumenata te analizira međuodnos između sve izraženijeg oslanjanja suvremenih organizacija na službene dokumente i zahtjeva postavljenih glede normiranih obilježja dokumenata i sustava za njihovo upravljanje. Ističe kako su dokumenti sve značajniji instrument dokazivanja vjerodostojnosti, primjerice prilikom utvrđivanja odgovornosti, no isto tako oni sami po sebi, kao objekti imaju određena obilježja vjerodostojnosti. Zaključuje kako su definirani strogi zahtjevi koji dokazuju vjerodostojnost dokumenata, pri čemu su znatno razrađeniji za dokumente nastale u elektroničkom okruženju, od dokumenata u konvencionalnom obliku.

U članku pod naslovom *Archival quality and long-term preservation: a research framework for validating the usefulness of digital surrogates* (Arhivska kvaliteta i trajna zaštita gradiva: istraživački okvir za validaciju korisnosti digitalnih kopija), Paul Conway, profesor na Sveučilištu u Michiganu, bavi se problematikom digitalnih arhiva i trajnom zaštitom digitalnih sadržaja u svrhu njihovog dugoročnog korištenja. Autor ističe kako imatelji stvaraju različite digitalne repozitorije s ciljem dugoročnog smještaja i zaštite digitaliziranih sadržaja. No, zaključuje kako se prilikom njihovog osmišljavanja znatna pažnja posvećuje osiguravanju vjerodostojnosti radnih procesa i infrastrukture repozitorija, ali ne i kvaliteti i korisnosti, tj. vrijednosti sačuvanog sadržaja kao takvog. Ističe kako u slučajevima stvaranja digitalnih sadržaja od strane trećih subjekata, kvaliteta sadržaja može izravno utjecati na vjerodostojnost repozitorija. U navedenom kontekstu, autor opisuje istraživački projekt osmišljen i pokrenut u listopadu 2008. godine od strane nekoliko američkih sveučilišta, s ciljem razvijanja i testiranja kvalitete digitalnih sadržaja pohranjenih u repozitoriju HathiTrust. Metodologija navedenog projekta ističe se kao jedan od mogućih metodoloških pristupa u istraživanju odnosa između kvalitete arhivskih sustava osmišljenih za pohranu, zaštitu i upravljanje digitalnim sadržajima i informacijske kvalitete samih digitalnih sadržaja.

Srodnom problematikom bave se i Gillian Oliver, Brenda Chawner i Hai Ping Liu, profesorice na *Victoria University of Wellington* (Novi Zeland), u članku pod naslovom *Implementing digital archives: issues of trust* (Implementacija digitalnih arhiva: pitanja vjerodostojnosti). Uvodno autorice ukazuju na znatnu zastupljenost tema koje se bave problematikom upravljanja elektroničkim dokumentima u recentnoj arhivističkoj literaturi. Ključnim preduvjetom uspješne realizacije ciljeva dugoročne zaštite elektroničkoga gradiva smatraju usku suradnju arhivista i spisovodstvenih službenika sa stručnjacima za informacijske i komunikacijske tehnologije. Ističu kako potreba razvoja rješenja za upravljanje elektroničkim sadržajima, mijenja načine i vrste međuo-

dnosa između knjižničara, arhivista, spisovodstvenih službenika i stručnjaka za informacijsko-komunikacijske tehnologije. U navedenom teorijskom okviru, u središnjem dijelu članka prezentiraju se i analiziraju rezultati ankete provedene s ciljem utvrđivanja stavova stručnjaka za informacijsko-komunikacijske tehnologije vezanih uz ulogu i povjerenje prema arhivistima i spisovodstvenim službenicima glede arhiviranja i upravljanja elektroničkim gradivom.

Slijedi članak Dharme Akmon, Ann Zimmerman, Morgan Daniels i Margaret Hedstrom sa Sveučilišta u Michiganu pod naslovom *The application of archival concepts to a data-intensive environment: working with scientists to understand data management and preservation needs* (Primjena arhivističkih koncepata na podatkovno okruženje: rad sa znanstvenicima u svrhu razumijevanja potreba zaštite i upravljanja podacima). Autorice raspravljaju o pitanjima zaštite i upravljanja gradivom nastalim znanstveno-istraživačkim radom. Analizira se primjer dokumentacijske cjeline gradiva nastalog radom grupe znanstvenika zaposlenih u sveučilišnom istraživačkom laboratoriju *Bennett Laboratory*. Na ovom konkretnom primjeru autorice nastoje utvrditi vrste dokumenata nastalih tijekom istraživačkog rada, interne postupke koje su znanstvenici usvojili za njihovu organizaciju i upravljanje, te poteškoće s kojima se pri tome susreću. Svrha ove inicijative i suradnje arhivista i studenata arhivistike sa znanstveno-istraživačkim institucijama je usvajanje odgovarajućih stručnih arhivističkih postupaka koji će osigurati dugoročnu zaštitu, upravljanje i dostupnost gradiva nastalog znanstveno-istraživačkim radom.

Karen Anderson, Jeannette Bastian, Ross Harvey, Terry Plum i Göran Samuelsson autori su članka *Teaching to trust: How a virtual archives and preservation curriculum laboratory creates a global education community* (Učiti povjerenju: kako virtualni arhivi i konzervatorski nastavni laboratoriji stvaraju globalnu obrazovnu zajednicu), u kojem prezentiraju rezultate i iskustva zajedničkog nastavnog projekta pokrenutog od strane *Simmons College* iz Bostona i *Mid-Sweden University*. Riječ je o stvaranju virtualnog arhiva i konzervatorskog nastavnog laboratorija za potrebe izvođenja nastave iz područja zaštite i upravljanja izvornim elektroničkim (*born-digital*) i digitaliziranim dokumentima. Navedeni primjer suradnje, ističu autori, ukazuje na potrebu inovativnih i virtualnih pristupa učenju u informacijskim znanostima, uključujući i arhivistiku i uredsko poslovanje. Zaključno, ističe se i potreba prilagodbe nastavnih planova i programa, prilagođenih *on-line* i međunarodnom obrazovnom okruženju.

Pitanja arhivističkog obrazovanja u suvremenom informacijskom i elektroničkom okruženju obrađuju i Luciana Duranti i Corinne Rogers sa Sveučilišta British Columbia, u članku pod naslovom *Educating for trust* (Obrazovanje za povjerenje). Ističe se kako je za definiranje obrazovnih programa koji će rezultirati osposobljavanjem kompetentnih i kvalificiranih stručnjaka za upravljanje dokumentima u elektroničkom okruženju, prethodno potrebno definirati komponente znanja i uloge koje od takvih stručnjaka društvo očekuje. Zaključuje se nadalje kako odgovornosti i izazovi prisutni kod upravljanja elektroničkim sadržajima ne smiju biti pitanja kojima će se izolirano baviti isključivo arhivistika i spisovodstvo, već trebaju potaknuti na interdisciplinarni pristup i suradnju sa stručnjacima iz drugih disciplina, poput prava, informacijske sigurnosti, cyber-sigurnosti, digitalne forenzike i drugih. Kao jedan od takvih primjera poblize se opisuje *Digital Records Forensics Project* sa Sveučilišta British Co-

lumbia. Navedeni projekt, ističu autorice, ilustrira očitu potrebu za stjecanjem i razvijanjem interdisciplinarnih znanja i vještina koje mogu poduprijeti tradicionalno definiranu ulogu arhivista kao vjerodostojnih čuvara izvornih dokumenata nastalih u elektroničkom okruženju.

Marian Hoy sa Sveučilišta u Canberri, u članku pod naslovom *Relationships, trust and learning: experiences of emerging professionals working in collecting institutions* (Veze, vjerodostojnost i učenje: iskustva pripravnika zaposlenih u baštinskim ustanovama), raspravlja o čimbenicima koji utječu na stjecanje znanja i vještina pripravnika zaposlenih u arhivima, muzejima, knjižnicama i drugim baštinskim ustanovama. Temelj rasprave su rezultati istraživanja provedenog tijekom dvogodišnjeg razdoblja 2006-2008. na uzorku od šesnaest pojedinaca zaposlenih u javnim baštinskim ustanovama u Canberri. Zaključuje se kako su odnosi s mentorima, nadređenima i drugim zaposlenicima, jedna od temeljnih komponenti potrebnih u razvoju vještina i znanja te planiranju budućeg profesionalnog usmjerenja.

Posljednji je članak Michaela S. Mossa, profesora na Sveučilištu u Glasgowu pod naslovom *It is a question of trust or why are we afraid to go to Nineveh?* (Pitanje je povjerenja ili zašto se bojimo ići u Ninivu?). Prenoseći vlastita iskustva koja je stekao kao voditelj programa *Information Management and Preservation MSC Programme* na Sveučilištu u Glasgowu, autor preispituje ulogu arhivista u modernim, neoliberalnim društvima. Raspravlja o složenosti pojmova vjerodostojnost, učinkovitost, transparentnost i odgovornost i njihovom odnosu prema spisovodstvu u globalnoj kulturi i elektroničkom okruženju. Zaključno ukazuje na potrebu otvaranja arhivistike prema drugim disciplinama te prezentiranja rada arhiva široj javnosti.

Nenad Bukvić

Archives and Manuscripts, The Journal of Australian Society of Archivists, 39, 1(2011)

Prvi broj australskog časopisa *Archives and Manuscripts* iz 2011. kroz šest članaka središnjeg dijela časopisa bavi se suvremenim izazovima s kojima se arhivistika suočava, brzim razvojem tehnologije, svjetskom umreženošću i dostupnošću informacija te zaštitom ljudskih prava, osobnih podataka i prava domorodačkih zajednica. Svaki članak započinje podacima o autoru i njegovom stručnom odnosno znanstvenom polju interesa.

U uvodnom dijelu urednik časopisa Sebastian Gurciullo daje osvrt na sve članke i broj općenito. Prvi je članak *Ripples across the Pond: Global Implications of the Heiner Affair* (Valovi preko bare: globalne implikacije afere Heiner), autora Randall C. Jimersona, profesora povijesti i ravnatelja diplomskog studija arhivistike i spisovodstva na Western Washington University u Bellinghamu, Washington, USA. U članku je riječ o australskoj aferi Heiner, primjeru zlouporabe pri postupku izlučivanja u pismohranama, u stvari uništavanja dokaza. Čitavu stvar je pokrenuo Kevin Lindeberg, sindikalni predstavnik osramoćenog ravnatelja popravnog doma u kojem su se događala zlostavljanja djece. Lindeberg je u ulozi zviždača kontaktirao australsku arhivističku zajednicu, pokušavajući pokazati odmak od prakse izlučivanja u ovom slučaju, a potom i dvojicu kanadskih stručnjaka za arhivistiku i spisovodstvo i time je